

Illustris & Reuerendi
DOMINI
Nicolai Mariæ
ESTENSIS
Episcopi Hadriensis
ORATIO
pro consanguineo suo
INCLYTO
Hercule Estensi
FERRARIAE
Duce Secundo.

Vite nate...

Annus...

ANNO...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

sta

hal

neo

do

(u)

ru

ni

lo

cu

an

da

ni

qu

col

den

om

V

tat

ma

se

Julius Căpellus Spoletinus doctissimo
 uiro Lucae Ripae Ferrariensi litteratorumq;
 patrono optimo. S. P. D.

Scripsi ad te Ripa mi optime superioribus diebus de candidissima illa oratione qua Nicolaus Maria Estensis noster pontifex Hadriensis obediētia scilicet xpiano more prestandae gratia in publico (sic. n. appellant) consistorio habuit ad Alexandrum. vi. Pont. max. pro consanguineo suo generoso Hercule Estensi Ferrarię Duce secundo. Quibus quidem litteris ut memini quom tibi eam (ut par erat) non solum meo: uerum omnium litteratorum iudicio satis laudauerim; uolui in fidem testimoniumq; litterarum: quam mentis acie conceperas; oculorum etiam pupulis recognoscere. Mea igitur opera cum epistola ad Pontificem presertim quom a multis etiam clarissimis uiris efflagitaretur imprimendam edendamq; curauim (id enim mihi illustris dominus & ameni profecto uir ingenii Hercules Varanus ille noster: qui ut scis is studiis summopere delectatur Hadriensis collega hinc proficiscens iniunxit atq; ut in me potest demandauit) tibiq; & tanti pontificis familiarissimo & omnium id genus patrono optimo mittendam studui. Utinam autem & gestus ipsos honestissimos & grauitatem: & facundiam: & uenustatem: & illam deniq; humana longe augustiorem maiestatem qua dicendo pre se tulit exprimere potuissem. Ripa mi optime poteran

das ille quidem sententias ut censeo non numerandas ar-
bitratus totus hercle dulcis: totus grauis: totus amcenus
totus breuis & facundus: totus lucidus: totus suauis: to-
tus candidus: totus denique latinus Romanusque fuit. Ni-
hil rude: nihil molestum: nihil barbarum: nihil intempe-
stiuum: nihil obscurum: nihil inconcinnum: nihil pro-
lixum: nihil demum ut plerique hodie siue assentandi siue
ostentandi gratia eo potissimum loco solent: aut super-
uacuum: aut uerbosum attulit. Doctis omnibus Cardi-
nalibus cunctis: sacrosancto Senatu apostolico uniuers-
o: ipsique summo pont. in primis gratiosus atque non uul-
gariter laudatus. Quid plura clarorum oratorum sine con-
trouersia oim sententia palmam reportauit. Gratabere
itaque illustrissimo Principi: domui Estensi omni: Ferra-
riaeque uniuersae: ob tot tantasque Pontificis nostri Hadri-
ensis uirtutes laudesque innumeras: non sine maxima eo-
rum gloria aethernum Hercule duraturas. Vale & Cam-
pellum tuum ipsi Pontifici nostro: illustrique dno Herculi
Varano etiam atque etiam comenda: orationem ipsam (si pla-
cet) amicis oibus impartire. uale iteret me ut facis ama.

Nicolaus Maria Estensis epus Hadriensis

Alexandro. vi. Pont. max. S. P. D.

Onuenerat Beatissime pater inter huius san-
ctissimi foederis principes ut clarissimus Re-
giae maiestatis orator id dicendi munus susci-
peret: ageretque. Sed nescio quo factum est.

Postea quã ad sanctitatẽ tuam aduentauimus ut unius
 cuiusq; potetatus orator partes suas ageret. Itaq; uisum
 est illustrissimo Principi meo Herculi Estensi beatitudi
 nis tuæ filio ac clienti deditissimo hanc prouintiã mihi
 demãdare. quapropter humilis summopere rogo oroq;
 sanctitatem tuam me excusatũ habeat: si non talẽ apud
 tuã beatitudinẽ habuero oronem qualẽ & illa postula
 ret: & tam amplissimo loco cõueniret. Misi igit eã qua
 læcunq; (ut uoluit) sanctitati tuæ: Si quid aut in ea erra
 ti forte positũ incuriose fuerit: censuræ subiiciat: & non
 mihi: sed tps angustis rogo ascribatur. Cõmendo me
 etiam atq; etiam sanctitati tuæ quam deus opt. max. ad
 uota foelicitet.

¶ Nicolai Mariæ Estensis ep̄i Hadriensis Oꝛo: pro
 Generoso Hercule Estensi Ferrariæ Duce sc̄do: In
 publico consistorio habita ad Alex. vi. Pont. max.

Nemini sane mirũ uideri debet beatissime pa
 ter: si in ip̄o dicendi primordio exalbescam
 uehementerq; cõmouear ac toto penitus cor
 pore cõtremiscam Sumus etenim in conspe
 ctu amplissimorũ patrum: inter sacrosanctæ Romanæ
 ecclesie cardines firmissimos: inter ip̄a mudi lumina corã
 pontifice maximo: quem iesu xp̄i uicariũ iure: meritoq;
 & dicimus & affirmamus. Veri dei locum interris (om
 ni penitus hæsitacione sublata) obtinentem. Quem
 perinde ac sanctum quoddam NUMEN colimus:

omnes: ueneramur: adoramus. Postularet equidē & lo-
cus hic amplissimus beatissime pater: & nostræ legatio-
nis officium ut innumeras ac pene infinitas uirtutes tu-
as in medium adduceremus. Quæ si pro dignitate recē-
sendæ enarrandæq; forent: non breui & extemporali
oratione (quali mihi, ut te non latet beatissime pater, re-
pente & præter omnium expectationē utendum est) ex-
plicari possent: sed exquisitam sibi facundiam; longissi-
mum tempus; & grande proculdubio uolumē exposce-
rent: uerum quoniam ab aliis & clarissimis quidem ora-
toribus magnifice & copiose satis pro tempore celebra-
tæ sunt: longiori sermoni parcendum esse duximus. Nō
erat præterea hoc loco præmittenda maxima ex ista tua
ad Pontificatum assumptione cum Ferrariensium om-
nium lætitiā; tum multo magis illustrissimi Ducis no-
stri Herculis Estensis celsitudinis tuæ filii ac cliētis ob-
seruantissimi. Sed ut cæteris oratoribus abjjs certatim
missis; qui sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ aut parēt; aut
adherent; dicendi locum relinquam: Silentio nostrā il-
lam hilaritatē mandare constitui. Illud tantum dixero
q; dux ipse noster Hercules illustrissimus, ut uirtutū tuæ
& felicitati nostræ pariter gratularet; charissimū filium
suū Alphonsum uerā patris imaginem ad beatissimos
sanctitatis tuæ pedes libenti animo misit. Cum præser-
tim sibi ætate iam exacta non parisset nisi p aduersam
ualitudinē ueniendū ut optaret facultatē denegatam cer-
neret. Sperans tñ ubi primum corporis uires maius ali-
quid, q̄ in præsentia pollicebuntur, fore ut uenerandam

ista
faci
ter
pos
ob
tiff
te)
ner
mi
tu
ob
teri
am
Or
tra
eta
riti

istam beatitudinis tuæ & humana longe augustiorem
 faciem: quam (licet absens) assidue cernit animo: presen-
 tem intueri: contemplari: uenerari: adorare: atq; alloqui
 possit. Tunc immensum gaudiū coram explicabit: qđ
 ob sanctitatem tuam concepit ad maximum & excellē-
 tissimum istum gradum (diuina prouidentia suggeren-
 te) puectam. Interim seipsum charissimum filium om-
 nemq; Estensem domum beatitudinī tuę q̄maxime hu-
 millimeq; cōmendat. Potentatum uero suum oēm (qui
 tu9 est) debitam fidem inuolabilem ac promptissimā
 obedientiam: ut & Estenses omnes semper de more: cæ-
 teriq; xp̄iani Principes consueuere: pro tuī pontificatus
 amplitudine tuenda: amplificandaq; abunde pollicetur.
 Oratq; ut sanctitati tuæ uitam inter amplissimas con-
 tra fidei xp̄iane hostes uictorias proget: & deinde qui-
 eta sede illustrem & diurnā pro tuæ beatitudinis me-
 ritis clementissimus ille rerum oīm opifex deus seruet.

Dixi.

¶ Romæ impressa per mgr̄m Steffanum
 Planck: Iulio Campello Spoletino pecu-
 rante: Anno saluatoris. M. cccc. lxxxiii.
 Nonis Ianuariis.

Vale.

Haue.

¶ Oratio ad Lectorem.

Lector diuitiæ pede & soluta

Et iunctæ simul omnis usq; uocis:

Summi Pontificis patrū ante & ora:

Sancto concilio: & dei senatu

Altum qui cupis inclytumq; munus

Dicendi: caueas prolixitatem:

Et quicquid nomini graue est latino.

Et discas aliquando me magistra

Gnationem remouere ab hoc theatro

Dulcis: lucidulus: grauis: latinus:

Tersus: candidulus: seuerus: altus:

Simplex: rectus: amœnus: atq; apertus:

Romanus bonus: & mere facundus

Et totus breuis: & modestus esse.

Cunctis ordinibus: senatuq;

Doctis omnibus: & bonis placebis.

Summo pontifici: deoq; nostro

Sic tu perpetuo decens honore

Successus referens diu cupitos:

Temnes Rinocerotis usq; Nasum.

Vale.